

«Кофир» дейишдан эҳтиёт бўлиш | Ақийда дарслари (257-дарс)

20:23 / 11.12.2023 1007

Аллоҳ таоло Ҳужурот сурасининг 9-оятида:

بَيْنَهُمَا فَاصْلِحُوْا أَفْتَلُوا الْمُؤْمِنِيْنَ مِنَ طَالِبِيْنَ وَإِنْ

«Агар мўминлардан икки тоифа урушиб кетсалар, бас, ўрталарини ислоҳ қилинг», деб туриб, кейинги оятда:

أَخْوَيْكُمْ بَيْنَ فَاصْلِحُوْا إِخْوَةَ الْمُؤْمِنُوْنَ إِنَّمَا

«Албатта, мўминлар биродардирлар. Бас, икки биродарингизнинг ўртасини ислоҳ қилинг», деган (10-оят).

Машхур сахих ҳадиснинг маъносига қараганда, бир-бирига қарши қурол кўтарган мусулмоннинг иккиси ҳам коғир бўлиши лозим эди. Аммо ўша ҳадисдаги «куфр» сўзи мажозий бўлганидан, бу оятда урушиб турғанлар «мўмин» дейилмоқда ва «Биродарларингиз орасини ислоҳ қилинг», дейилмоқда, «Уларни диндан чиқсан коғир сифатида қатл қилинг», дейилгани йўқ.

Шунингдек, Қуръон ва Суннат ҳамда ижмоъда келган матнларда зинокор, ўғри ва бошқа катта гуноҳларни қилғанларни ўлдирмасликка, балки уларга ҳадд (шаръий жазо) жорий қилишга далолатлар келган. Бу эса уларнинг муртад эмасликларини тақозо қиласи.

Аммо бундан «гуноҳларни қилаверса бўлар экан», деган фикрга бориш керак эмас. Бу маънода жуда эҳтиёт бўлмоқ лозим. «Гуноҳни қилаверса бўлар экан», дейишнинг ўзи куфрга олиб боради.

Гап бир одамни коғирга чиқариб юбориш осон эмаслиги ҳақида бормоқда. Шунинг учун ҳам жуда эҳтиёт бўлиш зарур. Афсуски, аввалда ҳам, ҳозирда ҳам кишиларни коғирга чиқаришга ишқибозлар етарли бўлган ва бўлмоқда.

Ҳолбуки, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ўзлари юқоридагига ўхшаш ишларга қарши бўлганлар.

????? ??????? ?????? ?????? ?????? ??????: ?????

????????? ?????? ??????? ?????? ?????????? ??????????:

«????????? ??????? ?????? ??? ?????? ?????? ?????? ??????

????? ?????????????? ?????????? ?????? ?????? ??????????

????? ?????????????? ????????. ????????

???????.

Анас розияллоҳу анхудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: **«Лаа илааҳа иллаллоҳу», деган кимсага тегмаслик: гуноҳи туфайли уни кофирга чиқармаймиз. Амали туфайли уни Исломдан чиқармаймиз», дедилар».**

Абу Довуд ривоят қилган.

Бу ҳадиси шарифда Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам уч муҳим масалани баён қилмоқдалар.

1. «Лаа илааҳа иллаллоҳу», деган кимсага тегмаслик».

Яъни, калимаи шаҳодатни айтиб, ўзининг мусулмонлигини билдириб турган кишига тегмаслик, унинг жонига, молига зарар етказмаслик зарур. Зоҳирида мусулмон бўлиб кўриниб, Исломнинг зоҳирий амалларини қилаётганлар билан мусулмонча муомала қилинаверади. Кишиларнинг ички сирлари ва ҳисоб-китоблари Аллоҳнинг Ўзига ҳавола!

2. «Гуноҳи туфайли уни кофирга чиқармаймиз».

Яъни «Лаа илааҳа иллаллоҳу»ни айтиб, зоҳирида мусулмон бўлиб кўринган одамни қилган гуноҳ иши туфайли кофирга чиқармаймиз. У кофир эмас, осий мўмин бўлади.

3. «Амали туфайли уни Исломдан чиқармаймиз».

Яъни, калимаи тавҳидни айтиб, Исломни зоҳиридан кўрсатиб турган одамни амали туфайли Ислом дини, Ислом миллатидан чиқармаймиз. Бундай одамларга амалига яраша тайин қилинган шаръий жазо берилади. Эътиқоди бузилмаса, Исломдан чиққан ҳисобланмайди. Умумий қоида шу!

Шундай бўлганидан кейин, бирорни кофирга чиқаришга зинҳор шошилмаслик керак. Модомики, Аллоҳ таолога ширк келтирмаган экан, бирорни кофир дейиш осон иш эмас. Зоро, Аллоҳ таоло ширкдан бошқа

гуноҳларни кечириши мумкинлигини йўзи айтган.

Мужтаҳид имомларимиз фарзлиги ва ҳаромлиги ҳақида ихтилоф қилган ва Қуръони Карим ҳамда Суннатда қатъий далилий йўқ нарсаларни инкор қилиш куфрга олиб бормайди.

Бирорни кофир дейиш осон иш эмас. Чунки бу ишнинг орқасидан келиб чиқадиган ҳукмлар ҳам ўта хатарлидир.

Аввало, имом Бухорий Ибн Умар ва Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳумолардан ривоят қилган ҳадиси шарифда Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Қачон киши ўз биродарига «Эй кофир», деса, икковларидан бири ана шундай бўлади», деганлар.

Яъни, ҳалиги одам кофир бўлмаса, уни кофир деган одамнинг ўзи кофир бўлади. Чунки мусулмонни кофир дейишнинг ҳукми шу. Бас, бирорни кофир дейишдан олдин бу гап ўзига қайтиши мумкинлигини ўйлаб қўйиш керак бўлади.

Иккинчидан, бирорни кофир деб ҳукм чиқарилса ва ўшандоқ бўлса, ортидан ўта хатарли ишлар содир бўлиши лозим.

1. У билан хотини орасидаги никоҳ бузилади.
2. Болалари унинг қарамоғидан чиқади.
3. Жамият аъзолигидан маҳрум бўлади.
4. Уни маҳкамага бериб, муртад деган ҳукм чиқарилади.
5. У ўлса, ювилмайди, кафанланмайди, жанозаси ўқилмайди, мусулмонлар қабристонига кўмилмайди ва меросдан маҳрум бўлади.
6. Ўша ҳолида ўлса, жаҳаннамий бўлади.

Шунинг учун ҳам тақводор ва мутамаккин уламолар бирорни кофир дейишни ўзларига эп кўрмайдилар. Баъзилари эса аввал бу ишни қилган бўлсалар, кейин бу маънодаги фатволарини бекор қиласдилар.

970 ҳижрий санада вафот этган «ал-Баҳрур Роқ» номли китобнинг муаллифи, Ҳанафийларнинг машҳур уламоларидан бўлмиш Ибн Нажим раҳматуллоҳи алайҳи худди шундай қилганлар ва «Агар бу масалада кофир дейиш учун тўқсон тўққизта далил бўлса-ю, кофир демаслик учун биргина далил бўлса, тўқсон тўққизни қўйиб, ўша бир далилни олиш

керак», деганлар.

Баъзи вақтларда куфр ҳақидаги умумий фатвони якка шахсларга татбиқ қилиб юбориш орқали хатога йўл қўйилади. Мисол учун, «Фалон тоифага мансуб кишилар кофир бўлади» деган фатво чиққан. Бу, ўша тоифага мансуб ҳар бир киши кофир, дегани эмас. Якка шахсларга нисбатан куфр фатвосини беришдан олдин сўраб-суриштириш, аниқлаш ва унинг ўзи билан баҳс олиб бориб, бўйнига қўйиш лозим бўлади.

Бу ҳақда ақоид илми уламолари қуийдагиларни айтадилар: «Баъзи бир гап куфр бўлиши мумкин. Ўша гапни айтган кофир бўлади, деган ҳукм чиқиши мумкин. Аммо мазкур гапни айтган муайян шахсни, ҳужжат ва далил билан тасдиқланмагунча, «кофир» деб ҳукм чиқарилмайди».

«Сунний ақийдалар» китоби асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 22 июлдаги 03-07/5979-рақамли хуносаси асосида чоп этилган.